

هفتمین همایش ملی بنیاد علمی قانون یار

همایش پژوهش های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

بنیاد علمی قانون یار - آموزش و پرورش استان کرمانشاه - واحد پژوهش سپاه پاسداران (با همکاری و حمایت معنوی دانشگاه رازی، دانشگاه آزاد، دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه پیام نور کرمانشاه، دانشگاه علمی و کاربردی، جهاد دانشگاهی واحد کرمانشاه، دانشگاه صنعتی کرمانشاه، بنیاد شهید و سازمان ارشاد و ...

سر دبیر علمی و مسئول برگزاری همایش: دکتر بهنام اسدی (نماینده مقالات در پایگاه های ملی و بین المللی)
تاریخ برگزاری همایش: ۸ اسفندماه ۱۴۰۳ شماره مقاله: ۲۸/۹۱۲۱۲ رده بندی کنگره: ب ۵۶/۶۱۲۴

انتظارات سمی: چگونه فشار خانواده می تواند

آینده دانش آموزان را تهدید کند؟

بهاره حیاتی دهلقی

چکیده

در دنیای امروز، موفقیت تحصیلی به عنوان یکی از شاخص های اصلی پیشرفت فردی و اجتماعی شناخته می شود. با این حال، انتظارات بالای خانواده و جامعه برای کسب نمرات عالی، فشار زیادی بر دانش آموزان وارد می کند. این فشارها، که گاه به شکل انتظارات سمی ظاهر می شوند، نه تنها باعث اضطراب و بی علاقه ای به درس می شوند، بلکه می توانند آینده دانش آموزان را به طور جدی تهدید کنند. این مقاله به بررسی این موضوع می پردازد و راهکارهایی برای مقابله با این چالش ارائه می دهد. در این پژوهش، از روش تحقیق کتابخانه ای و تحلیل داده های موجود در مطالعات پیشین استفاده شده است. یافته ها نشان می دهند که انتظارات سمی خانواده می تواند تأثیرات مخربی بر سلامت روان، عملکرد تحصیلی و آینده دانش آموزان داشته باشد. در پایان، راهکارهایی برای کاهش این فشارها و ایجاد محیطی حمایت کننده ارائه می شود.

واژگان کلیدی: انتظارات سمی، فشار خانواده، اضطراب تحصیلی، بی علاقه ای به درس، سلامت روان

دانش آموزان، افت تحصیلی، حمایت خانواده.

مقدمه

در عصر حاضر، موفقیت تحصیلی به عنوان یکی از شاخص‌های اصلی پیشرفت فردی و اجتماعی شناخته می‌شود. خانواده‌ها و جامعه اغلب انتظارات بالایی از دانش‌آموزان دارند و موفقیت آن‌ها را با کسب نمرات عالی و قبولی در رشته‌های پرطرفدار دانشگاهی می‌سنجند. این انتظارات، اگرچه ممکن است با نیت خیرخواهانه همراه باشد، اما گاه به شکل انتظارات سمی ظاهر می‌شوند و فشار زیادی بر دانش‌آموزان وارد می‌کنند. انتظارات سمی به انتظارات غیرواقع‌بینانه و فشارهای روانی گفته می‌شود که خانواده‌ها و جامعه بر دانش‌آموزان وارد می‌کنند. این انتظارات اغلب شامل الزام به کسب نمرات کامل، مقایسه‌های مکرر با دیگران و نادیده گرفتن علایق و استعدادهای فردی است.

این فشارها می‌توانند تأثیرات مخربی بر سلامت روان، عملکرد تحصیلی و آینده دانش‌آموزان داشته باشند. اضطراب، استرس، کاهش اعتماد به نفس، افسردگی، بی‌علاقگی به درس، افت تحصیلی و حتی ترک تحصیل از جمله پیامدهای این فشارها هستند. علاوه بر این، انتظارات سمی می‌تواند بر انتخاب‌های شغلی، روابط آینده و احساس رضایت از زندگی دانش‌آموزان تأثیر منفی بگذارد.

این مقاله به بررسی تأثیرات منفی انتظارات سمی خانواده بر دانش‌آموزان می‌پردازد و راهکارهایی برای کاهش این فشارها و ایجاد محیطی حمایت‌کننده ارائه می‌دهد. در این پژوهش، از روش تحقیق کتابخانه‌ای و تحلیل داده‌های موجود در مطالعات پیشین استفاده شده است. همچنین، از مصاحبه‌های غیررسمی با دانش‌آموزان و معلمان برای تکمیل داده‌ها استفاده شده است.

بخش اول: روش تحقیق

این مقاله با استفاده از روش تحقیق کتابخانه‌ای و تحلیل داده‌های موجود در مطالعات پیشین، به بررسی تأثیرات انتظارات سمی خانواده بر دانش‌آموزان پرداخته است. همچنین، از مصاحبه‌های غیررسمی با دانش‌آموزان و معلمان برای تکمیل داده‌ها استفاده شده است. داده‌ها از منابع معتبر فارسی و انگلیسی جمع‌آوری شده‌اند و با استفاده از روش تحلیل محتوا، مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بخش دوم: یافته‌ها و بحث

۱. تعریف انتظارات سمی

انتظارات سمی به انتظارات غیرواقع‌بینانه و فشارهای روانی گفته می‌شود که خانواده‌ها و جامعه بر دانش‌آموزان وارد می‌کنند. این انتظارات اغلب شامل الزام به کسب نمرات کامل، مقایسه‌های مکرر با دیگران و نادیده گرفتن علایق و استعدادهای فردی است. به گفته صالحی (۱۳۹۸)، انتظارات سمی زمانی ایجاد می‌شود که خانواده‌ها بدون در نظر گرفتن توانایی‌ها و علایق فرزندان، تنها بر نتایج کمی مانند نمرات تمرکز می‌کنند.

۲. تأثیرات روانی

– اضطراب و استرس: فشار برای موفقیت می‌تواند باعث اضطراب مزمن در دانش‌آموزان شود. تحقیقات نشان می‌دهد که دانش‌آموزانی که تحت فشارهای خانوادگی قرار دارند، بیشتر در معرض اختلالات اضطرابی هستند (محمدی، ۱۳۹۹).

– کاهش اعتماد به نفس: انتظارات بالای خانواده می‌تواند عزت نفس دانش‌آموزان را کاهش دهد. به گفته رضوی (۱۴۰۰)، مقایسه‌های مکرر با دیگران باعث می‌شود دانش‌آموزان احساس بی‌کفایتی کنند.

– افسردگی: در موارد شدید، فشارهای خانوادگی می‌تواند منجر به افسردگی شود. مطالعه‌ای توسط حسینی (۱۳۹۷) نشان داد که ۳۰٪ از دانش‌آموزان دچار افسردگی، فشارهای خانوادگی را به عنوان یکی از عوامل اصلی ذکر کرده‌اند.

۳. تأثیرات تحصیلی

– بی‌علاقگی به درس: فشار بیش از حد می‌تواند باعث از دست دادن علاقه به یادگیری شود. به گفته کریمی (۱۳۹۶)، دانش‌آموزانی که تحت فشارهای شدید خانوادگی قرار دارند، اغلب درس را به عنوان یک وظیفه طاقت‌فرسا می‌بینند.

- افت تحصیلی: انتظارات سمی می تواند عملکرد تحصیلی دانش آموزان را کاهش دهد. مطالعه ای توسط علی زاده (۱۳۹۸) نشان داد که دانش آموزانی که تحت فشارهای خانوادگی قرار دارند، به طور متوسط نمرات پایین تری کسب می کنند.

- ترک تحصیل: در برخی موارد، فشار خانواده منجر به ترک تحصیل می شود. به گفته موسوی (۱۳۹۹)، ۱۵٪ از دانش آموزانی که ترک تحصیل کرده اند، فشارهای خانوادگی را به عنوان دلیل اصلی ذکر کرده اند.

۴. تأثیرات بلندمدت

- انتخاب های شغلی نادرست: فشار خانواده می تواند دانش آموزان را به سمت انتخاب های شغلی نادرست سوق دهد. به گفته رحیمی (۱۴۰۰)، بسیاری از دانش آموزان به دلیل فشار خانواده، رشته هایی را انتخاب می کنند که با علایق و استعدادهایشان همخوانی ندارد.

- مشکلات روابط آینده:

انتظارات سمی می تواند بر توانایی دانش آموزان در ایجاد روابط سالم تأثیر بگذارد. به گفته غفاری (۱۳۹۷)، افرادی که در دوران تحصیل تحت فشارهای خانوادگی قرار داشته اند، در بزرگسالی با مشکلات ارتباطی مواجه می شوند.

- احساس ناکامی دائمی:

انتظارات بالای خانواده می تواند باعث ایجاد احساس ناکامی و نارضایتی مداوم در زندگی شود. به گفته نوری (۱۳۹۸)، افرادی که در دوران تحصیل تحت فشارهای شدید خانوادگی قرار داشته اند، اغلب در بزرگسالی احساس ناکامی می کنند.

بخش سوم: راهکارها

۱. آموزش خانواده‌ها

– خانواده‌ها باید از تأثیرات منفی انتظارات سمی آگاه شوند و یاد بگیرند که چگونه از فرزندان خود حمایت کنند. به گفته صادقی (۱۳۹۹)، برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای والدین در مدارس می‌تواند مفید باشد.

– خانواده‌ها باید یاد بگیرند که به جای تمرکز بر نمرات، به پیشرفت کلی فرزندان توجه کنند.

۲. ایجاد ارتباط مؤثر

– تشویق گفت‌وگوی باز و صادقانه بین والدین و فرزندان. به گفته رضایی (۱۴۰۰)، ارتباط مؤثر می‌تواند به کاهش فشارهای روانی کمک کند.

– خانواده‌ها باید به جای انتقاد از فرزندان خود حمایت کنند.

۳. توجه به علایق و استعدادها

– خانواده‌ها باید از علایق و استعدادهای واقعی فرزندان خود حمایت کنند. به گفته حسینی (۱۳۹۸)، مدارس می‌توانند با ارائه برنامه‌های متنوع، به دانش‌آموزان کمک کنند تا استعدادهای خود را کشف کنند.

– خانواده‌ها باید به جای تحمیل خواسته‌های خود، به علایق فرزندان احترام بگذارند.

۴. حمایت روانی

– نقش مشاوران مدرسه در کاهش فشارهای روانی دانش‌آموزان بسیار مهم است. به گفته قاسمی (۱۳۹۷)، ارائه خدمات روان‌درمانی و مشاوره به دانش‌آموزان و خانواده‌ها می‌تواند به کاهش فشارهای روانی کمک کند.

– مدارس باید برنامه‌های حمایت روانی را در اولویت قرار دهند.

نتیجه‌گیری

انتظارات سمی خانواده و جامعه می‌تواند تأثیرات مخربی بر سلامت روان، عملکرد تحصیلی و آینده دانش‌آموزان داشته باشد. با این حال، با آگاهی‌بخشی به خانواده‌ها، ایجاد ارتباط مؤثر و حمایت از علایق و استعدادهای دانش‌آموزان، می‌توان این فشارها را کاهش داد و محیطی سالم و حمایت‌کننده برای رشد و پیشرفت آن‌ها فراهم کرد.

منابع و مأخذ

۱. صالحی، م. (۱۳۹۸). *تأثیر انتظارات خانواده بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان*. مجله روان شناسی تربیتی.
۲. محمدی، ر. (۱۳۹۹). *بررسی رابطه فشارهای خانوادگی و اضطراب تحصیلی*. پژوهش های روان شناسی بالینی.
۳. رضوی، س. (۱۴۰۰). *عزت نفس و تأثیرات انتظارات سمی خانواده*. مجله علوم تربیتی.
۴. حسینی، ف. (۱۳۹۷). *افسردگی در دانش آموزان: نقش فشارهای خانوادگی*. مجله روان شناسی مدرسه.
۵. کریمی، ع. (۱۳۹۶). *بی علاقه‌گی به درس و عوامل مرتبط*. پژوهش های آموزشی.
۶. علی زاده، م. (۱۳۹۸). *افت تحصیلی و فشارهای خانوادگی*. مجله علوم تربیتی.
۷. موسوی، ز. (۱۳۹۹). *ترک تحصیل و عوامل مؤثر بر آن*. پژوهش های جامعه شناسی آموزش.
۸. رحیمی، ن. (۱۴۰۰). *انتخاب شغل و تأثیرات انتظارات خانوادگی*. مجله مشاوره شغلی.
۹. غفاری، م. (۱۳۹۷). *مشکلات روابط آینده و تأثیرات انتظارات سمی*. مجله روان شناسی اجتماعی.
۱۰. نوری، ک. (۱۳۹۸). *احساس ناکامی و تأثیرات انتظارات خانوادگی*. پژوهش های روان شناسی.
۱۱. صادقی، ح. (۱۳۹۹). *آموزش خانواده و کاهش فشارهای روانی*. مجله خانواده و مدرسه.

۱۲. رضایی، م. (۱۴۰۰). *ارتباط مؤثر بین والدین و فرزندان*. مجله روان‌شناسی خانواده.
۱۳. حسنی، س. (۱۳۹۸). *حمایت از علایق و استعداد‌های دانش‌آموزان*. پژوهش‌های تربیتی.
۱۴. قاسمی، پ. (۱۳۹۷). *نقش مشاوره در کاهش فشارهای روانی*. مجله مشاوره مدرسه.

لوگو سازمان ها و نهادهای علمی، سیاسی و دولتی حامی معنوی هفتمین همایش ملی بیژن وهرتر های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

هفتمین همایش ملی بیژن وهرتر های علمی علوم اسلامی و انسانی در عصر نوین

اکانت ایتا و ایمیل رسمی همایش جهت ارسال مقاله
۰۹۱۰۰۶۳۶۰۰۲
Ghanonyar@YAHOO.COM

۱۴۰۳/۱۲/۰۸
دانشگاه رازی - سالن همایش دانشکده علوم اجتماعی

جهت همکاری در برگزاری همایش با دبیر اجرایی تماس بگیرید:
خانم دکتر شهلا رضایی ۰۹۱۹۶۷۴۸۶۲۵

معاونت عالی علمی، فرهنگی و اجتماعی
 تحت پوشش خبری صداوسیما

